

Téereb Daniel — Téeméeri benn ak juróom-fukk ak ñaar-fukk

Tegginu Ezekiel 37 ak njariñam ci Bes yu Mujj yi

Jeff Pippenger

2024-03-21

Gannaaw Ezekyelée waxee yoonu ñaari xeet yi di nekk benn, mu teg ci loolu ne xeet boobu Buur Daawudaay nguuru, te ne dina dugg ak ñoom ci kóllère, te seen biir Tabernakalam dina nekk ak ñoom.

Duñu seetuwaatikuwaatatiwaatul mbaam yi, mbaam lu bon yi, walla ak benn ci seen tooñ yi; waaye dinaa leen musal ci seen bépp kër, fa ñu bàkkaaroon, te dinaa leen laabal. Noonu ñuy doon sama xeet, te man dinaa doon seen Yàlla. Te Dawuda, sama jaam, moo di nekk buur ci seen kaw; ñépp dinañu am benn sàmm; te dinañu dox it ci sama àtte yi, te sàmm sama ndigal yi, te def leen. Dinañu dëkk ci réew mi ma joxoon Yanqóoba, sama jaam, fa seen baay ya dëkk woon; dinañu fa dëkk, ñoom ak seen doom yi, ak seen sët yi ba fàww; te Dawuda, sama jaam, dina nekk seen kilifa ba fàww. Te itam dinaa fas ak ñoom kóllère jàmm; di na doon ak ñoom kóllère gu dul jeex. Dinaa leen tax a nekk, te yokk leen, te samp sama kër gu sell ci seen biir ba fàww. Sama màkkaanu dëkkuwaay dina nekk ak ñoom itam; waaw, man dinaa doon seen Yàlla, te ñoom dinañu doon sama xeet. Te xeeti xare yi dinañu xam ne man maa di Aji Sax ji di sellal Israyil, bu sama kër gu sell nekk ci seen biir ba fàww. Ezekiel 37:23–28.

Saaru Esekiyel ñett-fukk ak juróom-ñaari fànn mooy joxe wone gu leer te baax ci mbirum tēj gi ñeel ñent-fukk ak ñeent junniy nit. Ñaari bant yi, yi war a doon benn réew bu kenn, su ñoom aadaam ak yàllaay boolee, te dinañu am buur ci seen kow. Benn réew boobu mooy kër Yàlla gi ci fan yu mujj yi, te ñoom ñooy ñent-fukk ak ñeent junniy nit. Ñaari bant yooyu mooy ñaari jamono yu tasaaroo gi ñeel buurugu bēj-gànnar ak buurugu bēj-saalum bu Israyil. Ñaari bant yooyu mooy ñi Pool tudde “yaram,” bi mu tuddee itam Kirist ni mooy “boppu” yaram boobu. Esekiyel mooy tudde “boppu” Pool boobu ne mooy “Buur Daawuda,” te “yaram” bi ne mooy “benn réew.”

Ci yēgle gi ñu joxoon Adventism ci atum 1856, te Hiram Edson mel ni ko ci ab taxawaayu bind bu matuloon ci “juróom-ñaari yoon” yi ci 1856, Edson di jëfandikoo Esayi, saar 7, ci kàddug wax ju aju ci juróom-benn-fukk ak juróom at, ngir mu nekk di taxawaayub tegtal Bibël bi ci ndoorte yu ñaari jamono yi, ñoom ñaar, yu “juróom-ñaari yoon.” Kàddug wax gu aju ci juróom-benn-fukk ak juróom at gi dañu ko teg ci ab jumtukaay bu fees ak kumpa, ni mel ni ay xaaj yi nekk ci téereb Peeñu bi te naan: “képp ku am nopp, na dégg.” Su fekkee nga am bët yu man a gis, ak nopp yu man a dégg te xam, am na dara ju yéeme lool ci kàddu googu.

Ndax boppu Siri mooy Damas; te boppu Damas mooy Resin; te ci biir juróom-benn-fukk ak juróom-ñaar at, dinañu dam Efrayim ba mu bañ a nekk xeet. Te boppu Efrayim mooy Samari, te boppu Samari mooy doom Remalya. Bu ngeen gëmul, dangeen dul sax. Esayi 7:8, 9.

Yonent gu juróom-ñeent fukki at yi tàmbalee na ci 742 BC, te ci biir juróom-ñeent fukki at yooyu, fanweeri at gannaaw, ci 723 BC, nguurug bëj-gànnar gu Israyil dafa nekk jaam ci loxo Asiri; te bi at yooyu jeexee ci 677 BC, Manasees ñu jàpp ko, yóbbu ko njaam ci Babilon. Juróom-ñeent fukki at yooyu tamit dañoo feeñ ci matug jamono ji mujje ci tasaaroo ñaari xeeti réew yi, yi war a nekk benn yat ci nettalib Esekiyel. Ñoo màndargaale 1798, 1844 ak 1863, benn-benn. Ci aaya yi miy xamle yégle bi ñu bañoon ci 1863, am na benn révélation bu sell bu am solo, bi ñu denc ci biir waxu yonent gi.

Lii mooy xamle ne “boppu” réew moo di dëkkub njiitam, te “boppu” dëkkub njiit bi moo di buur bi. Mingi joxe ñaari seede ci xamle boobu, ba noppi tëj bépp waxi yonent gi ak xamle gi ak kàddu gu xóot gi naan: “Bu ngeen gëmul, dungeen sax dëgg.” Su ngeen gëmul ne buur bi moo di bopp bi, te ne bopp bi moo di dëkkub njiit bi, kon dungeen sax.

Xeeti Esekiyel bi ñu sos ci boole ñaari bant yi yu nguurug bëj-gànnar ak gu bëj-saalum, war na am buur, mooy bopp, mooy dëkkub nguur gi gu réy. Mbind mépp mi nekk ci Esekiyel mi ngi wax ci melokaan yu yonent yi aju ci tëj giirug junni téeméer ak ñeent-fukk ak ñeent-juróom ñaar, te loolu di tegtal booloo Yàlla ak nit ñi ci jamono ji bu liitub juróomeel bi di deñk ci Islaam bu ñetteel musiba ba.

Bés yi ñu di liit Trumbëtu Juróom-ñaareel bi, ci Pexe 10, tàmbalee nañu ba fekk ne “waxtu du amati,” te loolu mooy 22 Oktoobar 1844, ba malaaka bu njëtt bi agsee. Ci jamono jooju Yowaana dafa mos seen dëgggin gattal gu bës boobu, te fa la nekkoon, te ca saa sañu ko sant mu nat kër Yàlla ga, waaye mu bàyyi wetsi jaar-jaaru junni ak juróom-benn fukki at ak juróom-benn fukki at yi ñu daan toroxale sañ-sañu bérab bu sell bi ak mbooloo mi, ndaxte jamono jooju joxees na ko xeeti ñi dul Yawut.

Te malaaka mi ma gis ma taxaw ci kaw géej gi ak ci suuf si, yékkati na loxoom jëm asamaan, te giñ na ci Ki dund ba fàww ak fàww, mi bind asamaan ak li nekk ci biiram, ak suuf si ak li nekk ci biiram, ak géej gi ak li nekk ci biiram, ne waxtu weesu na: Waaye ci fan yi baatub juróom-ñaareel malaaka ma, bu tàmbalee wol, kon kumpay Yàlla dina mat, ni ko waxoon ay jaamam, yonent yi. Te baat ba ma déggoon jógé asamaan waxaat na ak man, ne ma: Demal nga jël téere bu ndaw bi ubbeeku, bi nekk ci loxob malaaka ma taxaw ci kaw géej gi ak ci kaw suuf si.

Noonu ma dem ca malaaka ma, ne ko ko: “Jox ma téere bu ndaw bi.” Mu ne ma: “Jël ko, nga lekk ko bépp; dina wex sa biir, waaye ci sa gëmmiñ dina neex ni lemm.” Noonu ma jële téere bu ndaw ba ci loxo malaaka ma, lekk ko bépp; te mu neexoon ci sama gëmmiñ ni lemm; waaye bi ma ko lekkee, sama biir wex. Mu ne ma: “Fàww nga waxaat waxu Yàlla ci kanam nit ñu bare, ak xeet yi, ak làkk yi, ak buur yi.” Te joxees na ma ñax wu mel ni yat: te malaaka ma taxaw, naan: “Jógël, nga natt kër Yàlla gi, ak sarxalukaay bi, ak ñiy jaamu fa. Waaye bàyyil èttu bi nekk biti kër gi, bu ko natt; ndaxte joxees na ko xeeti mbirum Yàlla; te dëkk bu sell bi dinañu ko doxal ci seen tànk diirub ñeent-fukk ak ñaari weer.” PEEÑU 10:5–11:2.

Kër gi Yowaana war a nattal ci 22 Oktoobar 1844, mooy kër gi am woon ay jaamukat “ci biiramam.” Èttu bi dees ko bàyyi. Kër gi am altar te itam am ay jaamukat ci biiramam, mooy bérab

bu sell bi ci kër gu sell gu asamaan. Am na woon ab altar ci èttu ba, waaye dees ko bàyyi; kon altar bi des ci kër gu sellu Yàlla mooy altar bu cuuraay bi nekk ci Bérab Bu Sell bi. Bi malaaka bu ñetteel bi agsee ci 1844, mi doon misaal agsiinu malaaka bu ñetteel bi ca njëlbéenu waxtu ug lakk bi ci 11 Sàttumbar 2001, kër ga dafa doon rekk ñaari xaj.

Bérabu Sell bi dafa nekkoon misaalu Kër Yàlla gi, te Pool sant ko ne mooy yaram wi, te Bérabu Sell ba Gën a Sell dafa nekkoon misaalu boppu yaram wi. Bérabu sell bi mooy misaalu nit ñi, te Bérabu Sell ba Gën a Sell mooy misaalu Yàllaay gi. Saraxal ba, ak saxaar bi yéegoon ci saraxal ba, te yéeg dugg ca Bérabu Sell ba Gën a Sell, dafay tegtal bérab ba nit ñi jukkoo ak Yàllaay gi. Askanoom nit mënul a dugg ci Bérabu Sell ba Gën a Sell ludul ci ngëm, waaye xew-xewu ñi mucc ci ngëm mi am na bérabam ci Bérabu sell bi.

Foofa lañu wara lekk Kàddug Yàlla, ni ko mburu yi nekk ci kaw taabalu mburu mi ñu jagleel ngir teew. Foofa lañu wara leeral seen leer ci kanam nit ñi, te màggal seen Baay bu nekk ci asamaan, ni ko lampa bi am juróom-ñaari cëngal tektalee, bi ñu xamal ne dafa tektal Mbooloom gëmkat yi. Foofa it lañu wara boole ak Yàlla, ba seen ñaan yi yéeg ak yoolé yu Kirist ba ci kanamu Yàlla Mi Kawe Mi.

Li dale ci 1798 ba 1844, Sàkkatub Këru Yàlla bi taxawal na kërug nit ñi, te moo ko bëgg a boole ak kërug Yàllaam, waaye nit ñi dafañu bañ. Ba ci atum 2001, moo dellusi di taxawalwaat kërug nit ñi, miñu tegtal ci ñaar-fukk ak ñeent-fukk ak ñeent junni. Ni Ezekiel waxe, “buur Dawuda” mooy nguuru ci xeeti réew mi, miñu soppii jële ko ci xuru nit ñu dee te wow, yu Laodice, ba mu nekk mbooloom xare bu am doole, miñu yékkati muy bannere ci jamono wa kàddu Dibeer bu mad a ñew.

Nguuru Yuda, mi nekkoon na foofu dëkk bu mag bi Yerusaleem nekk, te xeet wi, buur bi ak dëkk bu mag bi dañuy tegu ci “bopp.” “Su ngeen gëm, dingeen sax.” Ci diggante nguuru bëj-gànnar ak nguuru bëj-saalum, Yuda mooy “bopp” bi; foofu la dëkk bu mag bi nekk, te mooy dëkk bi Boroom bi tànn ngir samp fa turam. Nguuru bëj-gànnar mooy “yaram” bi. Ndax ngëmadi Solomoon, Boroom bi yékkati ay noon ci Solomoon. Kenn ci nooni yooyu moo doon Yerobowam, mi nekk buur bu njëkk ci nguuru Israayil gu xàjjiku gu bëj-gànnar.

Te Yeroboam doomu Nebat, waay-waayu Efratay bu joge Sareda, ndawul Suleymaan, te yaayam di Seruwa, jigéen ju ndeyji, moom itam mu jële loxo ci buur bi. Te li tax mu jële loxo ci buur bi mooy lii: Suleymaan dafa tabax Miyo, te defar xàll yi nekk ci dëkkub Daawuda baayam. Te góor gi Yeroboam dafa doon nit ku am kàttan ak jàmbaar; te Suleymaan, bi mu gisee waxambaane ga ne dafa am njariñ ak farlu, mu teg ko muy kilifab bépp yëf yu kërug Yuusufa. Te mu am ca jamono jooju, ba Yeroboam génne Yerusaleem, yonent bi Ahiya wa Silo daje ko ci yoon wi; te moom soloon na mbubb mu bees; te ñoom ñaar rekk a nekkoon ca tool ba. Noonu Ahiya jàpp mbubb mu bees ma mu soloon, xàcc ko ñaari fukk ak ñaar i xaaj, te mu ne Yeroboam: «Jëlal sa bopp fukki xaaj, ndaxte nii la Aji Sax ji, Yàllay Israayil, waxe: Seetal, dinaa xàcc nguur gi ci loxoy Suleymaan, te may la fukki giir; (waaye dina am benn giir ngir sama jaam Daawuda, ak ngir Yerusaleem, dëkk bi ma tànn ci biir giir yépp yu Israayil:))»

Ndax ñoo ma bàyyi, te ñu jaamu Astoreet, yàlla ju jigéen juy boka ak waa Sidon, ak Kemos, yàllay waa Moab, ak Milkòm, yàllay ñi boka ci askanu Amoon, te doxul ñu ci samay yoon, ngir def li jub ci sama bêt, ak ngir sàmm samay ndigal ak samay àtte, ni ko Daawuda, baayam, defee. Waaye duma jële gépp nguur gi ci loxoom; waaye dinaa ko def kilifa ay fanam yépp ngir Daawuda, sama jaam, mi ma tànn, ndaxte moo sàmm samay ndigal ak samay sàrt. Waaye dinaa jële nguur gi ci loxoy doomam, te jox ko yaw, maanaam fukki xeet. Te doomam dinaa ko jox benn xeet, ngir Daawuda, sama jaam, am lërëj gu sax fa sama kanam ci Yerusaleem, dëkk bi ma tànn ngir samp sama tur fa. 1 Buur yi 11:26–36.

Xeetu gi ñu bindoon bi Ezekiel boolee ñaari bant yi, waroon a am “Daawuda” muy buur, te Daawuda daan nguuru ci Yerusaleem, mooy dëkkub caasim bi Yàlla tànn ngir samp fa turam. Fukk gi xeet yu bëj-gànnaru yi nekkoon misaalu yaram wi, te Yerusaleem nekkoon misaalu bopp bi. Ndax bàkkaar yi Manase def, Yudañu yóbbu nañu ko Babilon ci njaam, ci atum 677 BC, noonu la tasare gi “juróom-ñaari yoon” tàmbalee ci kaw nguur gu bëj-saalum ga. Ca jamono jooju Boroom bi dàqoon na Yerusaleem.

Waaye nag Boroom bi dëddulwoon ci taru meram gu réy, ga nga xam ne ay sànjam tàkk na ko ci kaw Yuda ndax mboolem merloo yi Manasee merloo ko ci. Te Boroom bi ne: “Dinaa teq Yuda itam ci sama kanam, ni ma teqee Israel; te dinaa wacc dëkk bii Yerusaleem bi ma tànn, ak kër gi ma waxoon ne: ‘Sama tur dina nekk foofa.’” 2 Kings 23:26, 27.

Moo doon ci kër ga nekk Yerusaleem la Mu tànn woon a teg fa turam, te dëkk bi ak kër ga dañu leen bàyyi woon; waaye Sekarya joxe na ab dig ne Boroom bi dina dellu tànnati Yerusaleem.

Noonu malaakam Aji Boroom bi tontu ne: “Éy Aji Boroom bu lépp moom, ba kañ nga dul yërëm Yerusaleem ak dëkki Yuda yi, yi nga meroon diirub juróom-ñaar fukk at yii?” Noonu Aji Boroom bi tontu malaakam mi doon wax ak man ak kàddu yu baax ak kàddu yu di dëfël xol. Kon malaakam mi doon wax ak man ne ma: “Waxal, ne: Nii la Aji Boroom bu lépp moom waxe; Damay farlu lool ci Yerusaleem ak Siyon ak farlu gu réy. Te mer naa lool ci xeeti ñi nekk ci jàmm; ndaxte man meroon naa tuuti rekk, waaye ñoom yokk nañu fitna bi.” Moo tax Aji Boroom bi ne nii: “Dellu naa Yerusaleem ak yërmande; sama kër dina ñu ko tabax ci biiram,” kàddug Aji Boroom bu lépp moom, “te dinañu yiire rëdd ci kaw Yerusaleem.”

Waxalati ba tey ne: Nii la Boroom gàngoor yi waxe: Samay dëkk dinañu yokkuati ngir alal ak xeewal; te Boroom bi dina dëfëlati Siyon, te dina tànnati Yerusaleem. Noonu ma yékkati samay bêt, ma gis, te xool, am na ñeenti wàll. Ma ne malaaka mi doon wax ak man: Lan lañu doon? Mu tontu ma ne: Ñooñii ñooy wàll yi tasaaroo Yuda, Israeel ak Yerusaleem. Te Boroom bi won na ma ñeenti tabaxkat. Noonu ma ne: Lu tax ñëw nañu? Mu wax ne: Ñooñii ñooy wàll yi tasaaroo Yuda, ba tax kenn mënul woon yékkat boppam; waaye ñii ñëw nañu ngir tiital leen, ngir sànni wàll yi xeeti wax dëkk yi, yi yékkati seen wàll ci suufu Yuda ngir tasaaroo ko.

Maa toogati samay ba noppi xool, te gis naa nit ku yor buum bu nattal ci loxoom. Noonu ma ne ko: Fan ngay dem? Mu ne ma: Ngir natt Yerusaleem, ngir xam yaatuwaayam ak guddaayam. Te gis, malaaka mi doon wax ak man génn na, te beneen malaaka génn na ngir daje ak moom, te mu ne ko: Dawal, wax ak waxambaane bii, nga ne ko: Yerusaleem dina ñuy dëkk ci ni dëkk yu amul tata, ndax bareb nit ak jur gi nekk ci biiram. Ndaxte man, kàddug Aji Sax ji, dinaa nekk ci

moom tata bu safara buy wër ko, te dinaa nekk ndamam ci diggam. Éy, éy, génneen, dawleen dëkk ba ca bëj-gànnar, kàddug Aji Sax ji; ndaxte siiwal naa leen mel ni ñeenti ngelawi asamaan, kàddug Aji Sax ji. Musalleel sa bopp, yaw Siyon, yaa ngi dëkk ak jigéenu Babilon. Ndaxte nii la Aji Boroom mbind mi waxe; gannaaw ndam la ma yónnee ca xeeti àddina yi leen saagaloon: ndax ku leen laal, dafa laal bêtam buy gën a jàmm.

Ndax xoolleen, dinaa yëngal sama loxo ci seen kaw, te dinañu nekk alal ju seen jaam yi di sàcc; te ngeen xam ne Aji Boroom gàngoor yi moo ma yónni. Woyleen te bég, yaw Sëtu Siyon; ndax xool, maa ngi ñëw, te dinaa dëkk ci sa biir, — kàddug Aji Boroom. Te xeet yu bare dinañu booleeku ak Aji Boroom bés boobu, te dinañu nekk sama xeet; te dinaa dëkk ci sa biir, te nga xam ne Aji Boroom gàngoor yi moo ma yónni ci yaw. Te Aji Boroom dina moom Yuda, moom wàllam ci suuf su sell si, te dina tann Yerusalemaat. Noppleen, yéen bépp nyama, fa kanam Aji Boroom; ndax mu jóg na ca kërug sellam ga. Sakkariya 1:12–2:13.

Yàlla bindaatam yi ci neex baatam ne dina tannaat Yerusaleam am nañu yoon ba mu matoon bi Israaël gu yàgg gi delloo Yerusaleam gannaaw seeni njaamukaay ci Babilon; waaye yonent yi wax nañu gën a bare ci fan yu mujj yi ngir fan yi ñu doon dund. Yàlla “jóg na ca këràm gu sell ga,” ci 22 Oktoobar 1844, ba Mu jóg te jéemee dëkkuwaay bu Sell ba jëm ca Dëkkuwaay bu Gën a Sell ba; te ci jamono jooju “bépp yaram” waroon na “ne tekk” fa kanam Boroom bi, ndaxte Bésub Jubale bu mel ni moom agsi woon na, ci méngoo ak Habakuk ÑAAR-FUKKI.

Waaye Boroom bi nekk na ci këràm gu sell ga; na suuf sépp ne tekk ci jàmm ci kanamam. Habakkuk 2:20.

Ci jamono, Yuwaan ci saraxalekatukaay bu Revelaasion kapitul 11, waxoon nañu ko mu natt kër Yàlla ga, gi Sakariya gisoon ba mu “yékkati” “ay bêtam, xool, te gis nit ku yor buum bu natt ci loxoom”. Noonu Sakariya ne: “Fan nga dem?” Te Yuwaan ne Sakariya: “Ngir natt Yerusaleam, ngir gis yamwaayam ak guddam.” Jaar-jaaru tabaxaatu Yerusaleam gannaaw jaamonoji ñaar-fukk ak juróom-ñett at yi ñuñoon ci njaam, ak jaar-jaaru li tambalee ci 1798 waaye mu jeex ci àndu gu jubadi bi malaaka bu ñetteel bi àggee ci 1844, ñooñu ñépp di tegtal liggéey li tambalee ci 11 Septamburu 2001.

Nguuru bëj-saalug bi, dëkk bu Yerusaleam, ak buur Daawuda ñoom ñépp ñooy “bopp” bi fa war a feeñee melokaanu Yàlla. Nguuru bëj-gànnar bi dafay tegtal “yaram” bi, te bi Boroom bi dogalee ne dinaat “yërëm Yerusaleam” ak ne dinaat “dëfël ko”, te ne dinaat “tann ko” benn yoon, mooy mu ngi xamale lakkalug téeméer ak ñent-fukk ak ñent-junni nit ñi, te loolu dafa boole ndajeelaat yax yu wow yaa yu Lawodise, ba noppi ginnaaw loolu mu amaat dundugaatu yax yooyu, ba ñu nekk mbooloo mu am doole lool.

Liggéey loolu am na nattal ci Ezekiel saar ñetti-fukk ak juróom-ñaar, te dees na ko nattale it ak nguuru gu bëj-gànnar ak gu bëj-saalum, yu joxe misaal bu mel ni ñuy matal kóllère gi digoon a bind yoonam ci xol ak xel yiir ak ñeent-fukk ak ñeent junni nit ñi. Ci ñaari bant ya, benn rekk te benn dong lañu xamale ne mooy bopp bi, te su fekke ne gëm nga, su sa bêt manee gis te sa nopp man a dégg, loolu day won ne bant ba ca des mooy yaram wi.

Dinaa wéy ci njàng mi ci bind bi di ñëw.

“Ci kaw yi Kirist booppam sampoon woon, ndaw yi tabax nañu ci kawam kër Yàlla gi. Ci Mbind mi, melokaanu tabax njëg gu sell gi dañuy ko jëfandikoo yoon wu bari ngir leeral tabaxug kër gi Yàlla. Sakari wax na ne Kirist mooy Cari garab gi war a tabax kër Aji Sax ji. Mu wax itam ne ñi dul Yawut dinañu dimbali ci liggéey bi: ‘Ñi bokk ci fu sore, dinañu ñëw tabax ci kër Aji Sax ji;’ te Esayi yégle ne: ‘Doomi doxandéem yi dinañu tabaxaat say tata.’ Sakari 6:12, 15; Esayi 60:10.”

“Bi ñuy wax ci tabaxug kër guddi bii, Piye nee na: ‘Jëmleen ci moom, miy doj wu dund, doxandéem nit ñi bañ nañu ko, waaye Yàlla tànn na ko te mu am solo lool; yéen itam, ni doj yu dund, dees leen di tabax ngir nekk kër gu Xel, ngir doon saraxalekat yu sell, ngir jébbale sarax yu Xel wi, yu Yàlla nangu jaarale ko ci Yeesu Kirist.’ 1 Peter 2:4, 5.

“Ci wetu xeeru Yawut yi ak ci xeeru xeeti ñi dul Yawut la ndaw-yi jëfandikoo seen liggéey, di génne ay doj ngir teg leen ci fondamaa bi. Ci bataaxalam bi mu bindoon gëmkaat yi nekk Efes, Pool wax na ne: ‘Kon nag, dungeenati ay doxandéem ak ay gan, waaye ngeenay bokk-jàmbaar ak gaayi sell ñi, te ngeen bokk kër Yàlla; te ñu tabax leen ci kow fondamaa ndaw-yi ak yonent-yi, te Yeesu Kirist moom ci boppam moo di doju koñ gu mag ga; ci moom la tabax bi bépp, bu ñu yéegale baax, di màgg ba doon kër-gu-sell ci Boroom bi: ci moom itam yéen ñépp ñu ngi leen di tabaxandoo ngir nekk kërug Yàlla ci Xelum Mi.’ Efes 2:19–22.”

«Te bindoon Korent yi mu bind ne: “Jëm ci yiw Yàlla ji ma may, man ni tabaxkat bu xam li muy def, maa teg saxuwaay bi, te keneen di ci tabax. Waaye na ku nekk moytu bu baax nan la cay tabaxe. Ndax amul kenn ku man a teg beneen saxuwaay lu dul bi ñu teg ba noppi, mooy Yeesu Kirist. Léegi su fekke ne kenn tabax ci saxuwaay boobu wurus, xaañis, doj yu wert, bant, ñax, mbaa waññ; liggéeyu ku nekk dina feeñ, ndax bés bi dina ko wone, ndax dees na ko feeñale ci safara; te safara si dina natt liggéeyu ku nekk ngir xam ban mel la.” 1 Korent 3:10–13.

«Yonnent yi tabaxoon nañu ci benn fondaasiyoŋ bu wóor, maanaam Doj wu Yàgg ba Fàww. Ci fondaasiyoŋ boobu lañu indiwone doj yi ñu récc ci àddina si. Waaye tabaxkat ya liggéeyuñu woon te kenn xañu leen. Seen liggéey dañoo ko defoon lu metti lool ndax bëgg-bëggu noon yi Kirist. Da ñoo waroon a xeex ak sàggan, xel mu dëgër ci lu kenn gëm, ak bañ ak meru ñi doon tabax ci benn fondaasiyoŋ bu dul dëgg. Bëri ci ñi doon liggéey ni tabaxkat yu kerk bi manees na leen a mengale ak tabaxkat yi miir mi ci jamonoy Nehemi, ñooñu mi ñu bind ne: “Ñi doon tabax miir mi, ak ñi doon yëb, ak ñi doon sëf lu ñu yëb, kenn ku nekk dafa doon liggéey ak benn loxoom ci liggéey bi, te ak beneen loxo ba mu doon téye armaam.” Nehemi 4:17.» Acts of the Apostles, 595–597.